

tako ugodno rešitev, kakor so jej nameravali v posvèt sklicani možje!

— (*Odbor učiteljskega društva*) bode 28. dne t. m. ob 10. uri dopoldne imel v 4. razredu mestne glavne šole (v reduti) v Ljubljani javno sejo, h kateri se vljudno vabijo vsi družbeniki. Kdor pa ne more priti, naznani naj odboru pismeno svoje misli o kaki točki dnevnega reda, ki bode taki-le: 1. Društvena naznanila. 2. Pomenki o nauku v pisani. 4. Nasveti o učiteljski knjigarnici. 5. Kako bi se učiteljem na korist bolje vravnala družba v pomoč vdovam in sirotam ljudskih učiteljev na Kranjskem. 6. Nasveti posamnih družnikov.

A. Praprotnik, društva predsednik.

— (*Na tukajšnji porodniški učilnici*) bodo 23., 24. in 25. dan t. m. konečne preskušnje babic v slovenskem jeziku; podvrglo se bode tem preskušnjam 23 učenk, in sicer 11 Kranjic, 7 iz vojaške granice, 3 iz Slavonije in 1 iz Ogerskega; med vsemi temi jih je 13, ki so vživale ustanove (štipendije).

— (*Gosp. Fr. Zajec*), naš domači podobarski umetnik, ima dodelanih več mavcastih (gipsastih) podob, kakor: Pija IX., Slomška, Baraga, Knoblaharja, Vodnika, Valvazorja, ki se dobivajo pri njem. Visoke so po 21 palcev, namreč v celih osebah, ki so ali z bronsom prevlečene (po 3 gold.), ali s stearinom (po 4 gl.), ali pa z rumenkasto barvo (po 2 gl. 50 kr.). Naroči si jih vsakteri tudi lahko s pismom (Karlovško predmestje št. 29) V delo pride Strosmajer, in tudi Vega, — poslednji le ako bo mogel g. Zajec dobiti njegovo podobo. Te umetnije bo privilegije zavarovala. Delo g. Zajca se samo hvali.

— (*Pritožbo preč. gosp. kaplana Koprivnikarja*) je c. k. deželna nadsodnija v Gradcu rešila s tem, da je rzsodbo ljubljanske sodnije od 2 mesecev ječe povikšala na 4. Zdaj bota Masel in Golob vendar zadovoljna?

— (*Društvo za denarno pomoč obrtnikom*) ima svoj občni zbor v nedeljo dopoldne ob 11. uri v veliki mestni dvorani. Kakor slišimo, je preteklo leto to društvo spet dobro napredovalo. Slava!

— (*Čitalnica ljubljanska*) dá v nedeljo (pustno nedeljo) veliki ples, „Sokol“ pa pustni torek veliko maskerado v čitalnični dvorani.

— (*„Kralj Vondra“*), iz českega prestavljeno in po dveh predstavah v čitalnici priljubljeno komično opero J. Ilnera je dramatično društvo v deželnem gledališču v nedeljo izvršilo tako dobro, da je Ljubljana videla in slišala, kaj národne moči premorejo tudi na muzikalnem polji, kedar gré za kaj več kakor le za kaj malo petja. „Kralj Vondra“ ni kaka mala operetca, ampak velika opera, sestavljena iz najlepših spevov velicnih resnih oper, kateremu pa je podzloženo smešno djanje. Kakor navadno se je spet danes gospá Odije va odlikovala v prvi vrsti s petjem in igro; kazala je sijajno, da je pravi biser národni dramatik naši; zato pa je bila gromovita hvala prav zaslužena, ki jo je prejela. Poleg nje sta gospoda Noli in Filapič izvrstno vršila svoji roli v petji in igri in tudi njima je donela glasna pohvala. Al tudi gospoda Kham in Gecelj sta rešila svoji nalogi v zadovoljnost obilo zbranega občinstva, čeravno jima je hripa nekake napatke delala v petji. Navdušeno pohvalo je po pravici prejel tudi naš zbor moški in ženski; poslušalcu res dobro dé, ako na ljubljanskem gledališču sliši take krasne glasove. Da pa se je težka spevoigra v vsem tako izvrstno vršila, gré posebna zasluga voditelju njenemu gosp. Förster-ju, ki je spevoigro tudi instrumentiral; v tacih nalogah se kaže, kdo je pravi umetnik, kdo le mojster-skaza. Krivično pa bi bilo,

da ne bi s pohvalo tudi omenili vojaške godbe c. kr. grof Huynovega polka.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz državnega zbora.) Knez Sangusko, ud zbornice gospôske, je unidan razposlal „odprto pismo“ do svojih tovaršev v gospôski in poslanski zbornici; tehtno je to pismo, ker na važnem mestu izreka to, kar se je že mnogokrat po časnikih pisalo, da večletna velika napaka in krivica je to, da v dunajskem — avstrijskem — ministerstvu sedé le Nemci in večidel ultranemci in taki, ki še družih avstrijskih dežel in narodov celó nič ne poznajo.

To pismo ima svojo zgodovino. Predsednik knez K. Auersperg ni privolil besede knezu Sanguskemu, ki je hotel govoriti o priliki, ko se je predstavljalo novo ministerstvo. Zoper to ni nič vgovarjati, ker to predstavljanje po opravljenem redu res ni predmet obravnave; samih pogovorov, kakor so v zborih drugih dežel pripuščeni, pa tudi ne pozná opravljeni red v dunajskem parlamentu. — Ker tedaj knez Sangusko ni mogel govoriti, je pisal pismo, ktero je hotel, da ga zborničina pisarnica razdeli med zbornike. Taka pisma se mnogokrat razpošiljajo v zbornici; mnogo liberalnih pisem in še tacih pisateljev, ki niso zborniki, bilo je že razposlanih. Sanguskovo pismo razposlati pa je tudi prepovedal predsednik. To je v zbornici vzbudilo živo nejevoljo; „liberalni“ časniki ali molčijo o tem pismu, ali pa se norčujejo o njem; češ, da knez Sangusko ni mož velike veljave — se ve, da Kuranda ali Schindler in drugi take baže ljudje imajo pa veljavo! Vprašamo le: kje?!

Knezovo pismo se glasi tako-le:

„Moja zvestoba cesarju, moje prizadevanje za občni blagor države, moja ljubezen do moje domovine mi ne pripuščajo molčati; toraj primem za peró, da pismeno izrečem, kar sem hotel govoriti. — To, da je ministerstvo izvoljeno samo iz enega naroda, sili me govoriti, da svoj glas povzdignem zoper tako nepolitično in nepravično početje. Jaz tako malo umem pogum onih, ki so sestavili to ministerstvo, kakor malomarnost narodnjakov, ki zoper to ne ugovarjajo. Ne le, da je ministerstvo zgolj nemško in vzeto samo iz ene stranke, ampak izvoljeno je samo iz ene vrste, iz ene same koterije. V tacih okoliščinah soglasje v mislih ni niti umetnost niti zasluga.“

„Nikakor nočem kroni mejiti pravice: ministre voliti kakor jej je drago; toda izvoljenci morajo vprašati sami sebe, oni morajo soditi stan, v katerem je država. Ministri bi se bili morali vprašati, ali more zgolj nemško, da ne rečem koterijsko ministerstvo, dandanes pomagati državi, zlasti ali je sposobno dovršiti to, kar je najpotrebnejše, najsilnejše, to je, spravo? V obeh zbornicah je sicer ministerstva predsednik povdarjal potrebo sprave, in to tako, da se sili vprašanje: kje je kakov razloček med njegovim govorom in med manjšinskim programom? — Čemu toraj tako dolga ministerska kriza? Čemu je odstopila ministerska manjšina? Ali se je to zgodilo samo zarad načela, da smejo ministri biti zgolj Nemci? Ali da se večini v roke dá vsa moč?“

„Da novi ministri želé sprave in zveze s Slovani, o tem ni dvombe; toda kakošne zveze? Ali ne take, kakoršna je ona, o kateri je ranjki Metternich govoril rekoč: Koristnejše zveze ni od one jezdec na konji, toda pod pogojo, da jezdec še ostane človek.“

„Odgovorilo se mi bode, da ni bilo najti Slovana, ki bi bil v teh časih zasedel ministerski stol. Ta stvar je tako jasna, da niso tudi nikogar iskali, in niso se

motili, kajti vsakemu Slovanu bilo bi nemogoče stopiti v tako ministerstvo. Boljše ni moč dokazati, da ima ministerstvo vse Slovane, to je, dve tretjini državljanov proti sebi, toraj da je večina državnega zbora manjšina v državi“.

„Imena imajo svoj pomen, in imena sedanjega ministerstva so v očitnem nasprotju s tem, kar imajo in hočejo doseči — s spravo. Ako morajo ta imena dovršiti spravo, mogla bi ponoviti le spravo, ogerski enako, in jaz sem poslednji, ki bi svetoval tako spravo. Mislim pa, da se ne motim, ako trdim, da bi druga imena to cenejše dosegla“.

„Da sedanje ministerstvo drugo ogersko spravo sklone, tega se nam ni bati; jaz se marveč bojim, da bode skušalo upor ukloniti. Ukloniti je sedaj uradni izraz, in pomeni ulomiti; ulomiti se pa upor dá samo s fizično silo. Ali tu se prikaže novo nasprotje, namreč, ker ustava nima sredstva, da bi se smela rabiti sila, zato bodo ustavoverneži prisiljeni, izneveriti se ustavi, da upornike s silo prepričajo in spremené v prijatelje ustave“.

„To ministerstvo si je v nasprotju z ravnopravnostjo narodov, kakor je tudi edina njegova podpora, večina državnega zbora, v nasprotju z večino državljanov. Tudi je v nasprotju z liberalnimi načeli, v katerih imenu vlada, kajti mnogovlada je brez narodov, da celó brez nemško-avstrijskega, čegar večina ni istih političnih in protiverskih misli; s samim nasprotjem pa menda vendar ni moč vladati“.

„Sprave — tudi z najboljšo voljo — dovršiti to ministerstvo ni sposobno, in najmanjše zlo, katero nam pripravljajo, je žalostna zguba časa. Dogodki pa pridejo, kedar se jih najmanj nadjamo, toraj rečem: „čakati ne moremo“. Da bi se motil! Toda zdí se mi, da je po dvamesečnih porodnih bolečinah na svet prišlo mrtvo-rojeno dete. — Ako je to, gotovo tem boljše storimo, čem prej ga pokopljemo.

V Beču 11. februarja 1870.

L. Sangusko.“

— Iz obravnav zbornice poslancev ni nič prida povedati. Nov davek od pridobitka ali prislužka se bo vpeljal; nekteri poslanci so se ustavljali temu bremenu, ki bode zadeval tudi delavce; al pri večini zborovi ni obveljalo ustavljanje; kar se tiče pridobnine delavcev, je samo to padlo, da ne bodo gospodarji od delavcev tega davka pobirali, kakor je načrt postave zahteval. Že lani pri zemljišnem davku so nekteri poslanci tehtno povdarjali, da naj vsi davki ob enem pridejo v obravnavo, ker en davek sega včasih v družega, in vzlasti davek od dohodkov je večkrat v dotiki z davkom od prislužka; al zastonj so bili vsi vgovori; kar ministerska večina hoče, to se zgodi. — Tisto važno vprašanje, katero bode odločilo o izstopu slovenskih poslancev — namreč predlog Petrinov in resolucija poljska — pa hodi tako polževo pot; da ne pride še tako kmalu na vrsto; v odseku motajo poslanci to stvar tako, da vsak drug mora že nevoljen biti, le — Poljaci sami imajo angeljsko potrpljenje. In Kurandi, čujte! je všla celó beseda, da se tudi Čehom mora kaj dovoliti, Tinti-ju pa, da se mora vsem deželam kaj dovoliti. Od kod neki ta strašanska „milost“ Kurandov, najbolj zagrizenega protivnika Slovanov, in onega Tinti-ja, ki je s surovim svojim napadom Tirolce pognal iz državnega zbora?! To in mnogo drugih dogodeb kaže, da se glave zlo mešajo na Dunaji in da sami ne vedó več, pri čem da so. Od tod tudi izhaja to, da je minister Giskra povabil dr. Riegerja in dr. Sladkovskega na Dunaj, da bi se ž njima mešetarilo o spravi

s Čehi; al, kakor časniki pišejo, ni ju volja na Dunajiti, ker od tega ministerstva in tega državnega zbora Slovani na Českem in Moravskem ne pričakujejo nobene porazumljenja. — Kako v razporu pa mora spet državni kancelar Beust z cislajtanskim ministerstvom biti, kažeta stara in nova „Presse“ preočitno; ena vdriha po drugi tako, da ves svet milujo Avstrijo, da po tej poti se kupičijo le bolj zadrege, ne pa da bi se odstranovale! O vsem tem pa se Andraassy za svojo Ogersko raduje.

Iz Tirolov. — Tirolskim poslancem, ki so, kakor naši bralci vedó, zapustili državni zbor, so „Tiroler Stimmen“ prinesle zaupnico, ktera med drugim pravi: „Že davno preden se je komu sanjalo o kakem avstrijskem ustavnem zborovanju (parlamentarizmu), so bile že Tirole za ustavno pravico. V ti deželi je od nekdanj živelo ljudstvo, zavedno svojih pravic, priprosto, krepko in pobožno, ponosno na slovez neomadežane zvestobe do Boga in svojega vladarja. To vemo iz zgodovine. Vemo pa tudi, da pozne čase, ko bodo sedanje zmešnjave že minule in se pozabile, bode staro Tirolsko še živelo — katoliško in cesarju zvesto. To tolažilo nam daje naše upanje na Boga... in potrjuje nas v tem Vaše obnašanje kakor tirolskih poslancev... Vi ste slavno opravičili zaupanje, ki ga je tirolsko ljudstvo na Vas stavilo; hvala Vam za to iz celegga srca! Razodenemo Vam k sklepu svoje najpopolnše priznanje k tem, da ste zbor zapustili, potem ko Vam je bilo odrečeno zadostenje za neslišano razžaljenje, ki se je v hiši pred šotenskimi vrati tirolskemu ljudstvu v obličje brsnilo. Zgodovina bode sodila medl nami in med razžaljivci. Vi pa ste se obnašali kakor pošteni možje in vsak pravi Tirolec spoznava v Vas prave deželne vodnike. Pod tem vodstvom bode Tirolsko stanovitno do zmage — za Boga, cesarja in domovino!

— Tirolcem se je sem ter tje po liberalnih časnikih žugalo, da jim bodo deželni zbor razgnali, tako se nikakor ne vdajo v novo liberalstvo. To pa ravno bi se reklo raka v vodo vreči. Torej odgovarjajo „Tiroler Stimmen“: „Ne le da se razgnanja ne bojimo, temuč tirjamo ga naravnost, ker v tem vidimo prvi pomoček za brambo zoper malo stranko, ki hoče mas strahovati, in ki pravi, da vera naših očetov se ne dá zediniti z njeno novo Avstrijo. Tudi z neposrednjimi volitvami si nič ne upajo, zgubili bi z njimi menda še tiste tri liberalne poslance iz južnega Tirolskega.“

Žitna cena

v Ljubljani 19. februarja 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 80 — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. — soršice 3 fl. 73. — rži 2 fl. 90. — ječmena 3 fl. — prosa 2 fl. 60. — ajde 2 fl. 80. — ovs 1 fl. 80 — Krompir 2 fl. 20.

Žitna cena

v Kranji 21. februarja 1870.

Vagán pšenice 5 fl. 45. — rži 3 fl. 70. — ječmena — fl. — ovs 2 fl. 44. — soršice 3 fl. 80. — ajde 3 fl. 20. — prosa 3 fl. 32. — krompirja 1 fl. 70. — fižola 3 fl. 84.

Kursi na Dunaji 22. februarja.

5% metaliki 61 fl. — kr. Ažijo srebrča 121 fl. 35 kr.
Narodno posojilo 70 fl. 35 kr. Cekini 5 fl. 83 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 19. februarja 1870: **69. 41. 16. 54. 72.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 5. marca 1870.)